

Година I.

Скопие, 18 декември 1915 год.

LXVIII $\frac{5}{3}$ Бр. 1.

В „Родина“ излиза три
пжти седмично.

Абонаментъ:

За година . . . 10 лева
„ $\frac{1}{2}$ година . . . 5 лева
„ 3 мѣсеци . . . 3 лева

Единъ брой 5 ст.

РОДИНА

ОБЯВЛЕНИЯ:

На I и II страница 1 левъ
на гармонденъ редъ.
На IV страница 30 стот.
на гармонденъ редъ.

Всичко се изпраща до
Редакцията на в. „Родина“
въ Скопие.

25784

324

Единъ исторически документъ.

Мемоаръ на Скопския окръженъ комитетъ до българското правителство
прѣзъ 1913 година.

ВЪТРѢШНА МАКЕДОНО-ОДРИНСКА
ОРГАНИЗАЦИЯ.

СКОПСКИ
РЕВОЛЮЦИОНЕНЪ ОКРЪГЪ.

№ 8, 16 януари 1913 год.

Високо уважаеми Господинъ министъръ председателю,

Ние, организирани българи отъ Скопския революционенъ окръгъ, обзети отъ онова благодатно чувство, което изпитва петвѣковниятъ робъ прѣдъ зарята на своето освобождение, приветствуваме чрѣзъ Васъ своитѣ сѣверни братия за тѣхния незабравимъ подвигъ — съ своята мощна десница да възкрѣсятъ забравената и поругана правда на Балканския полуостровъ.

Като синове на сѣщото отечество, ние слѣдимъ съ трепетъ сѣдбоносни-

*До Господинъ
Господина Ив. Ев. Гешевъ, предше-
датель на министерския съветъ.*

тъ събития и очакваме да се осмисли завѣтната мечта за общобългарска родина и държава. Отъ тази държава ние не искаме да бждемъ отлъчени, защото Скопско, погледнато отъ всяка страна, съставя неразривна частъ отъ останалото българско землище и особено отъ Македония. Всички безпристрастни чужди и наши географи отнасятъ Скопско къмъ Македония. Единъ повърхностенъ погледъ върху картата е достатъченъ, за да се види, че Скопско е рѣзко разграничено отъ

стара Сърбия чрѣзъ Шаръ и Църна-гора, които служатъ за вододѣлъ между басейна на Дунава и Адриатическо море, отъ една страна, и Бѣло — отъ друга. Отъ стратегическо гледище Скопско господствува надъ цѣлата Вардарска долина съ която е неразривно свързано. Когато българскитѣ царе сж владѣли Скопйе, тѣ сж били господари и надъ цѣла югозападна Македония; слѣдъ като въ XIV в. Душанъ тури рѣка на Скопйе, скоро Сърбия завоюва и цѣла Македония. И въ културно-географско отношение Скопско е нераздѣлна частъ отъ Македония. То е тѣсно свързано съ центъра на Македония — Солунъ и стопански. Високо-износната му търговия се извършва чрѣзъ Солунъ.

Етнографически Скопско образува една цѣлина съ останалото македонско българско население. Никадѣ другадѣ не сж тѣй естествени етнографскитѣ граници между сръбското и българското племена, както тукъ Шаръ и

Църна Гора. Въ Скопско, а особено въ града Скопйе българитѣ прѣдставяватъ компактна маса и сж съ силно национално съзнание. Въ Скопйе има по вече българи, отколкото въ Прилѣпъ, Щипъ, Велесъ, Битоля, Охридъ и други македонски градове. Българскиятъ езикъ се е наложилъ на скопската чаршия и скопския пазаръ при покупко-продажбитѣ. Отъ 38,000 жители въ Скопйе около 20,000 сж българи, а останалитѣ турци и албанци. Въ Куманово и околността и то споредъ сръбски източникъ отъ 50,000 жители, 35,000 сж българи. Въ самото Куманово, споредъ направеното сега отъ сръбскитѣ власти прѣброяване, 1194 къщи сж български, а сръбомански 319. Въ Тетовско и Гостиварско отъ 80,000 жители, 32,000 сж българи.

Въпрѣки факта, че Скопйе и околността му сж били най-дълго врѣме въ сръбски рѣцѣ прѣди завоюването имъ отъ Турцитѣ, сръбитѣ не

сж успѣли да заличатъ българския имъ характеръ. Не само сръбневъковната, но и новата история на Скопско е история прѣдимно българска. Далечъ още прѣди създаването на Екзархията, тукъ имаме културни дѣяния отъ голѣмо значение за националното ни възраждане. Въ епохата на тъмното робство, чакъ въ XVI вѣкъ, въ Скопје е имало българска книжарница на Кара Трифунъ. Кирилъ Пейчиновичъ отъ с. Лешокъ още въ 1816 г. почва да печати своето „Огледало“ на „български“ езикъ. Въ 1835 год. е съградена прочутата въ народнитѣ борби „Прѣсветая Богородица“, въ фермана на която изрично е казано, че е прѣд. назначена за българитѣ. Скопјани първи прогониха своя грцки владика още въ тридесетѣхъ години на XIX вѣкъ и съ това дадоха примѣръ за подражание не само на българитѣ отъ Македония, но и на българитѣ отъ днешното царство. Тѣ възвѣха най-активно

участие до край въ църковнитѣ борби и скопската епархия е една отъ първитѣ македонски епархии, която се удостои съ български владика.

Въ революционнитѣ борби Скопско сжщо взе най-активно участие. Революционната организация още въ своето начало тукъ взе широки размѣри. Първата крупна афера бѣ Винишката въ 1897 г., въ която пострадаха революционни дѣйци отъ цѣлия скопски санджакъ. Въ самииятъ градъ Скопје бѣ сѣдалището на окръжния комитетъ. Прѣзъ врѣме на беззоржжителната акция въ Македония, младотурскитѣ власти съ най-голѣмо ожесточение и яростъ се нахвърлиха върху Скопско, като най-съзнателно. Тукъ се почна най-рано прѣустано-вената прѣзъ хуриета революционна дѣйностъ. Първитѣ динамитни атентати прѣзъ 1910 г. станаха при гаритѣ Аджарларъ, Куманово, Бояновци, въ сжщата година бѣ разрушенъ съ динамитъ мюдурлука въ с. Койнаре, Скопско.

Като Ви излагаме горното, Господинъ министре прѣдседателю, ние цѣлимъ да припомнимъ на българското правителство — припомняване, може би, излишно за просветени държавници като васъ, — че нашиятъ край е нераздѣлна частъ отъ останалата българска Македония и че слѣдователно, прѣзъ настоящата война, съ която се прѣслѣдва освобождението на българскитѣ земи подъ турско владичество, не може да се забрави и нашия край и да се остави подъ ново чуждо владичество. Обаче за дълбоко наше съжаление до насъ стигатъ твърдѣ печални слухове, които непрѣкъснато ни терзаятъ. Мълви се, че нашиятъ роденъ край е пожертвуванъ или че той ще бѣде жертвуванъ на сърбитѣ за тѣхното участие въ настоящата война. Поведението на сърбитѣ иде въ подкрѣпа на тия слухове и нашиятъ опасения се усиляватъ. Сръбскитѣ власти у насъ се настаняватъ като че ли за винаги;

тѣ като че ли отъ Скопје правятъ втора сръбска столица. Тѣ не търпятъ българското име и непрѣкъснато оскърбяватъ нашитѣ национални чувства. Ако ние търпимъ врѣмешнитѣ издѣвателства на съюзницитѣ сърби, това правимъ съ надеждата, че нѣма да се намѣри българско правителство, което да отетжни на сърбитѣ единъ така чисто български и съзнателенъ въ национално отношение край, като скопския; че нѣма да се намѣри българинъ, който да хвърли, и то слѣдъ толкова пролѣта кръвъ, въ черни дни и погубилъ своята собствена земя.

Смѣемъ да Ви увѣримъ, Господинъ министъръ прѣдседателю, че българитѣ отъ скопския край, които сж дали толкова много скжпи жертви, сж готови и на нови за постигането на националния идеалъ — присъединението на всичкитѣ българи къмъ Царство България

Отъ Управлението на
Скопския Революционенъ окръгъ.